

Zorg voor elkaar, Voor de een meer dan voor de ander

Socialistische Partij ontziet tweeverdiener

Onder de welluidende titel 'Zorg Voor Elkaar', presenteerde de SP in november een zorgstelsel dat voor iedereen betaalbaar zou zijn. Als de socialisten hun zin krijgen, maar daar ziet het niet naar uit, gaat hun plan er als volgt uitzien.

Het plan komt neer op herverdeling van de zorglasten naar inkomen én naar type huishouden. De vaste ziektekostenpremie wordt verlaagd en de huidige maximum inkomensgrens voor de premie die afhankelijk is van het inkomen, wordt afgeschaft. De zorgtoeslag en het eigen risico verdwijnen. Er wordt een nieuwe percentuele werknemerspremie, ook zonder maximum inkomensgrens, ingevoerd boven een bepaald bedrag van het inkomen, de zogeheten franchise. Daardoor betalen mensen met een laag inkomen geen of weinig werknemerspremie. De partij heeft haar plan door het Centraal Planbureau (CPB) laten doorrekenen. Daaruit komen de volgende, vooral voor alleenstaanden, dramatische effecten naar voren. De berekeningen door het CPB zijn vergeleken met de MEV (Macro Economische Verkenningen), waarin de stand van de economie en de draagkrachtontwikkelingen voor 2012 zijn aangegeven.

Scheve verdeling in wijziging koopkracht

Mensen met lage en middeninkomens gaan erop vooruit, maar de koopkrachtverbetering voor werkende alleenstaande eenverdieners is lager dan voor werkende samenwonende alleenverdieners en werkende tweeverdieners. Mensen met hoge inkomens gaan er, soms fors, op achteruit. Werkende alleenstaanden leveren het meest aan koopkracht in. Zij komen al in de min vanaf 45.000 euro, nietalleenstaande alleenverdieners vanaf 65.000 euro en tweeverdieners tussen 80.000 en 90.000 euro. Afgezet tegen de MEV (Macro Economische Verkenning) 2012 van het CPB zijn de maximale voordelen en nadelen (in percentages) voor de verschillende groepen als volgt. Zie onderstaande tabel.

	Tweeverdieners	Alleenstaande	Alleenverdiener
Werknemers	+3 tot -1¼	+1¼ tot -7½	+1¼ tot -4¼
Uitkeringsgerechtigden (minder en meer dan 120% Van Wettelijk minimumloon)	+2	+¾	+1
65-plussers (minder en meer dan 120% van AOW)	+1 tot +1¾	+¾ tot +¼	+¼

Het venijn zit vooral bij de (wat) hogere inkomens, zoals hieronder voor werknemers voor enkele jaarinkomens aangegeven.

	Tweeverdieners	Alleenstaande	Alleenverdiener
Gevolgen bij een inkomen van 32.900 euro per jaar	+987 euro	+411 euro	+411 euro
Gevolgen bij een inkomen van 65.800 euro per jaar	+823 euro	-2.632 euro	-494 euro
Gevolgen bij een inkomen van 84.600 euro per jaar	-1.058 euro	-6.345 euro	-3.596 euro

In het Algemeen Dagblad (08-11-2011) merkt SP-Kamerlid Renske Leijten op, dat iemand die 100.000 euro verdient er inderdaad 10 procent op achteruit gaat. Die iemand is dan wel een alleenstaande. Die gaat er bij een inkomen van ruim 100.000 euro meer dan 10.000 euro op achteruit

In een nog verdergaande variant, waarvoor de SP een voorkeur heeft, kan voor alleenstaanden het koopkrachtverlies zelfs oplopen tot 10 procent, tegenover het verlies voor tweeverdieners en alleenverdieners tot respectievelijk 2¼ en 5¼ procent. Alleenstaanden springen er consequent het minst voordelig en het meest nadelig uit, de tweeverdieners het meest voordelig en het minst nadelig. Het CPB tekent dan ook bij de koopkrachteffecten aan, dat de werkende alleenstaanden en de alleenstaande uitkeringsgerechtigden met de lagere en middeninkomens geringere koopkrachtverbeteringen hebben dan tweeverdieners en alleenverdieners.

Verklaring

1. De *vaste premie* wordt zeer sterk verlaagd en het *eigen risico* wordt afgeschaft. Het betreft bedragen die elke volwassen persoon betaalt. Van een stel betaalt dus ieder zijn of haar eigen (vaste) premie en risico. Verder wordt de *zorgtoeslag* afgeschaft, waarvan de hoogte bij een gelijk inkomen voor de alleenstaande vrijwel gelijk is aan die van een partner. Het gaat bij deze bedragen in essentie dus om een individuele benadering. De betalingen die thans per persoon gelden, worden grotendeels vervangen door inkomensafhankelijke bijdragen. Daardoor is er geen koppeling meer met de risico's. Risico's van mensen met een niet-werkende partner (de alleenverdiener), van mensen van wie één of beide partners kiezen voor een deeltijdbaan en van mensen met kinderen, worden vooral afgewenteld op alleenstaanden.
2. De maximumgrens voor de *inkomensafhankelijke premie* wordt afgeschaft. Voor werknemers wordt deze premie door de werkgever betaald, maar de werknemer betaalt daar belasting over. De premie wordt op basis van het belastbaar inkomen berekend. Alleenstaanden betalen per saldo de hoogste belasting over hun inkomen. Tweeverdieners kunnen de grootste belastingvoordelen behalen omdat zij onderling met de inkomensbestanddelen kunnen schuiven. * De verschuiving van vaste bijdragen naar inkomensafhankelijke bijdragen treft alleenstaanden het hardst.
3. De nieuwe percentuele werknemerspremie, ook zonder maximum inkomensgrens, levert eenzelfde relatief nadeel voor alleenstaanden op. * *De inkomensafhankelijke premie zakt weliswaar van 7,75 procent nu naar 7,1 procent, maar door het vervallen van de maximum inkomensgrens kan die zeer hoog oplopen.* In zijn slotconclusie steekt het CPB zijn kritiek niet onder stoelen of banken. Ik geef daarvan enkele voorbeelden. Een sterke verlaging van de nominale (vaste) premie die elke verzekerde rechtstreeks aan de verzekeraar betaalt, kan afbreuk doen aan het zorgverzekeringsstelsel van 2006. Het kostenbewustzijn bij burgers vermindert. Van de huidige maandpremie van gemiddeld 100 euro per maand per persoon gaat een duidelijk signaal uit dat de zorg kostbaar is. Van een maandpremie van 12,50 euro per maand zoals in variant 3, gaat eerder het signaal uit dat zorg vrijwel niets kost. Het plan stelt grenzen aan de concurrentie tussen verzekeraars. De twee andere varianten vertonen in zijn algemeenheid hetzelfde beeld.

Louise O. Fresco in haar column over democratie in NRC

Handelsblad van 7 december 2011: *"De groepen die in de minderheid zijn, moeten er absoluut zeker van zijn dat hun rechten worden gerespecteerd, ook al is hun stem numeriek te iel om gehoord te worden."*